

Crna Gora

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

**INFORMACIJA O SPROVOĐENJU STRATEGIJE ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI
ZA 2013. GODINU**

INFORMACIJA O SPROVOĐENJU AKTIVNOSTI PREDVIĐENIH STRATEGIJOM ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI

Na prijedlog Ministarstva rada i socijalnog staranja, Vlada Crne Gore usvojila je u junu 2011. godine Strategiju zaštite od nasilja u porodici, koja sadrži: ocjenu stanja i identifikovanje ključnih problema u socijalnoj i drugoj zaštiti, kao i ciljeve i mjere za unaprjeđenje socijalne i druge zaštite, a naročito u vezi: podizanja nivoa svijesti građana o problemu nasilja i formiranju stavova o neprihvatljivosti nasilja; razvoja programa za prevenciju nasilja; podrške porodici u prevenciji nasilja; daljeg razvoja normativnog okvira u oblasti zaštite; jačanja saradnje organa, ustanova, organizacija i drugih pravnih i fizičkih lica koja se bave zaštitom; sticanja novih znanja i vještina svih koji se bave zaštitom; unaprjeđena sistema za prikupljanje i analizu podataka i izvještavanja o slučajevima nasilja.

Izrada Strategije zaštite od nasilja u porodici predstavlja odlučnost Vlade Crne Gore da unaprijedi zaštitu od nasilja u porodici kroz pružanje podrške svim institucionalnim i vaninstitucionalnim subjektima koji ušestvuju u prevenciji i sprječavanju nasilja u porodici promovišući primjenu međunarodnih normi kojima se štite ljudska prava, promoviše ravnopravnost polova i zabranjuje svaki vid nasilja uključujući i nasilje u porodici.

Ciljevi i aktivnosti strategije su:

1. Analizirati stanje i identifikovati ključne probleme u oblasti nasilja u porodici;
2. Uskladiti postojeće i donijeti nove propise koji regulišu oblast nasilja u porodici;
3. Unaprijediti socijalnu i druge zaštite žrtava porodičnog nasilja;
4. Podizati nivo svijesti građana o problemu nasilja u porodici;
5. Razviti program za prevenciju nasilja u porodici;
6. Razviti multidisciplinarni model postupanja u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i ostvariti saradnju svih subjekata u zaštiti žrtve porodičnog nasilja;
7. Kontinuirano edukovati i senzibilisati profesionalni kadar o problemu nasilja u porodici i potrebi zaštite žrtve nasilja u porodici sa pravnog, obrazovnog, zdravstvenog, psihološkog, socijalnog i ekonomskog aspekta;
8. Obezbjediti sprovođenje psihosocijalnog tretmana počinioca/teljke porodičnog nasilja;
9. Uspostaviti jedinstvenu elektronsku bazu podataka o žrtvama nasilja i o nasilnim osobama.

U izradi Informacije o primjeni Strategije zaštite od nasilja u porodici za 2013. godinu, učestvovala je međuresorna radna grupa, u čijem sastavu se pored predstavnika relevantnih ministarstava, nalaze i predstavnici nevladinog sektora, koji se bave problemom nasilja u porodici.

Informacija sadrži pregled mjera i aktivnosti predviđenih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za 2013. godinu. Pored aktivnosti državnih organa i institucija predstavljene su i neke aktivnosti NVO sektora, koji se bave zaštitom od nasilja u porodici, bez obzira da li su rađene u partnerskoj saradnji sa državnim organima, ili samostalno.

Ova informacija sadrži sve aktivnosti od značaja za zaštitu od nasilja u porodici u Crnoj Gori, na osnovu kojih će Vlada Crne Gore i šira javnost, imati uvid u napredak koji se odnosi na žrtve nasilja u porodici u 2013. godini.

7. Analiza stanja i identifikovanje ključnih problema u oblasti nasilja u porodici;

U okviru reforme sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori u junu 2013.godine je donesen novi Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti, a u decembru 2013.godine Pravilnik o organizaciji, normativima i standardima rada centara

za socijalni rad, koji su osnov za reformu centara za socijalni rad. Donošenje ovih dokumenata je osnov za novu organizaciju centara za socijalni rad, koja će omogućiti efikasniji i kvalitetniji rad, čime će se otkloniti i problemi vezani za standarde u pogledu stručnog rada radnika u oblasti socijalne i dječje zaštite.

U period od 20.do 27.maja 2013.godine istraživačka institucija Ipsos je realizovala je istraživanje po nalogu UNICEF-a o nasilju nad djecom u Crnoj Gori, znanju, stavovima i ponašanju, na uzorku od 1000 ispitanika, na populaciji ispitanika starosti 18 i više godina.

Istraživanjem se došlo do podataka da u Crnoj Gori ima nasilja nad djecom što je mišljenje više od polovine građana (55%). Ovaj nalaz ukazuje da većina građana ne zatvaraju oči pred nasiljem i umije da ga prepozna i to najlakše fizičke oblike nasilja, a najteže slučajeve mentalnog i seksualnog nasilja. Međutim, značajan broj građana (37%) odbacuju činjenicu da ima nasilja nad djecom u Crnoj Gori i ako ga ima smatraju da je prisutno u manjoj mjeri. Građani prepoznaju brojne institucije koje su odgovorne za prevenciju nasilja nad djecom – policiju, centre za socijalni rad, roditelje, školski sistem, itd. - međutim dominantno je mišljenje (66%) da država i društvo ne reaguju na pravi način u slučajevima nasilja nad djecom.

Ovo istraživanje ukazuje na visok stepen tolerancije prema fizičkom kažnjavanju kao vaspitnoj metodi što je vidljivo kroz stavove građana prema upotrebi fizičkog kažnjavanja kao vaspitne metode u porodici i u školi. Iako više od polovine građana (57%) smatra da su batine kao disciplinska mjera potpuno neprihvatljive, istovremeno 60% njih smatra da su ponekada djelotvorne, ali samo ako su blage, a polovina (53%) vjeruje da je fizičko kažnjavanje ipak ponekad opravdano. Kada je riječ o tolerisanju ili opravdavanju fizičkog kažnjavanja u školi zabrinjava činjenica da gotovo trećina građana (28%) smatra da nastavnici u određenim situacijama moraju da upotrebljavaju metode poput vikanja na učenike, kažnjavanja pa čak i vrijeđanja i udaranja, kako bi ih smirili ili naučili nečemu.

Istraživanje je takođe pokazalo da je svijest o prisutnosti seksualnog nasilja u Crnoj Gori niska tako da svega 30% populacije priznaje da ovaj problem postoji. Zabrinjava činjenica da se prisutnost ovog oblika nasilja nad djecom potpuno negira (8%) ili minimalizuje gdje skoro polovina stanovnika (46%) smatra da ga uglavnom nema. Negiranje prisutnosti seksualnog nasilja nad djecom još više dolazi do izražaja kada se uporede sa podacima o žrtvama seksualnog nasilja gdje gotovo svaki deseti punoljetni građanin Crne Gore zna dijete, ili odraslu osobu koja je kao dijete bila žrtva seksualnog nasilja.

Rezultati istraživanja ukazuju na percepciju o raširenosti problema vršnjačkog nasilja u Crnoj Gori što je mišljenje preko dvije trećine građana (69%). Značajno manje građana smatra da se vršnjačko nasilje dešava u školama u njihovoj okolini (40%), odnosno u školama koje pohađaju njihova djeca ukoliko ih imaju (36% osnovna škola, 35% srednja škola), odnosno prisutna je percepcija da se ova vrsta nasilje događa negdje drugdje a manje u njihovom okruženju. Zabrinjavajuće je da svaki treći građanin Crne Gore (33%) zna neko dijete koje je bilo žrtva nasilja u školi.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 13.02.2014.godine. usvojila **Izveštaj o implementaciji Konvencije o zaštiti djece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja.**

U izradi Izveštaja Crne Gore o primjeni Lanzarot konvencije učestvovalo je više ministarstava i to: Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo kulture, Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore, Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Skupština Crne Gore (Skupštinski odbor za ljudska prava), Institucija zaštitnika ljudskih prava i sloboda, kao i nevladina organizacija „Centar za prava djeteta“ koja se bavi zaštitom prava djece. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je koordiniralo aktivnostima na Izradi izveštaja Crne Gore o primjeni Lanzarot konvencije.

Izradom Izvještaja o primjeni Konvencije Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja se pristupa ispunjavanju međunarodnih obaveza koje proističu iz ratifikacije ove Konvencije (obaveza izvještavanja). Sadržaj Izvještaja je odgovor na upitnike, na pitanja koja se odnose na seksualno zlostavljanje i seksualno iskorišćavanje djece, tj. kako je ova oblast regulisana u pravnom sistemu Crne Gore, rezultati primjene propisa, strateških dokumenata i dr., kao i buduće aktivnosti koje će doprinijeti daljem usklađivanju sa odredbama Konvencije.

Lanzarot konvencija je stupila na snagu 01. jula 2010. godine i do danas je potpisana od strane 46 članica Savjeta Evrope.

Crna Gora je potpisala Konvenciju 18.06.2009. godine, ratifikovala 25.11.2010. godine, a datum stupanja na snagu je 01.03.2011. godine.

Podaci koji su na raspolaganju pokazuju da je većina seksualnog zlostavljanja nad djecom u državama Savjeta Evrope izvršena u okviru porodice, od osoba bliskih djetetu ili onih u društvenom okruženju djeteta, pa je Lanzarot komitet odlučio da se prva runda monitoringa fokusira na „seksualno zlostavljanje djece u krugu povjerenja“.

Izvještaj o implementaciji **Konvencije o zaštiti djece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja** objavljen je na sajtu Vlade Crne Gore.

Ministarstvo zdravlja je koordiniralo i učesvovalo u izradi Globalnog izvještaja o statusu prevencije nasilja, koji se realizuje u sklopu dvogodišnjeg ugovora sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom. Finalni izvještaj je planiran da bude publikovan 2015. godine. U realizaciji izvještaja države o prevenciji nasilja učesvovali su predstavnici deset institucija, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva pravde, Ministarstva prosvjete, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Uprave Policije, Medicinskog fakulteta i NVO sektora. U izvještaju će biti predstavljen presjek postojećeg stanja u implementaciji zakonske regulative, akcionih planova, rezultata istraživanja kao i pojedine programske aktivnosti iz oblasti prevencije svih oblika nasilja.

Takođe je u saradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, Ministarstvo zdravlja koordiniralo izradu izvještaja za Crnu Goru u okviru COSAI projektu, na temu komparacija intervencija za seksualno zlostavljanje, Mapiranje postojeće situacije, nacionalne strategije i servisi i analiza odgovora na istraživanje, projekat DAPHNE III, koji je finansiran iz sredstava Evropske Unije, Generalnog direktorata za pravdu, DAPHNE III programa 2007-2013, suzbijanje nasilja nad djecom, adolescentima i ženama (JUST/2010/DAP3/AG/1395) u kome su učestvovala 29 zemalja članica evropske unije, tri EFTA zemlje i Makedonija i Crna Gora. Rezultate projekta možete vidjeti na web portalu:

http://ec.europa.eu/justice/grants/programmes/daphne/index_en.htm.

Institut za javno zdravlje je pripremio i publikovao istraživanje na nacionalnom nivou, o negativnim iskustvima mladih ljudi u djetinjstvu u Crnoj Gori. Istraživanje je sprovedeno kao rezultat saradnje između Ministarstva zdravlja Crne Gore, Svjetske zdravstvene organizacije i Instituta za javno zdravlje Crne Gore u okviru dvogodišnjeg sporazuma o saradnji sa Svjetskom Zdravstvenom Organizacijom. Istraživanje je sprovedeno u cilju dobijanja informacija i znanja o različitim negativnim iskustvima u detinjstvu, kao što su izloženost fizičkom i emocionalnom (psihičkom) nasilju u porodici, seksualno nasilje i zlostavljanje djece, kao i njihova povezanost sa kasnijim rizičnim ponašanjem u vezi sa zdravljem. Istraživanje je sprovedeno po tipu studije presjeka. Ciljna populacija ovog istraživanja su studenti prve godine svih Univerziteta u Crnoj Gori i obuhvatilo je 1600 ispitanika.

8. Usklađivanje postojećih i donošenje novih propisa koji regulišu oblast nasilja u porodici;

Izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (usvojene u julu 2013. godine), uvedene su i dvije nove mjere bezbjednosti: zabrana približavanja (član 77a) i udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje (član 77b). Naime, ove mjere bezbjednosti su upravljene na to da otklone opasnost od ponovnog vršenja određenih krivičnih djela zabranom učiniocu da se približava žrtvi krivičnog djela, odnosno određenom mjestu, ili pak njegovim udaljenjem iz stana. Ovim članovima je eksplicitno propisano da se mjere mogu izreći prema učiniocu koji, između ostalih, izvrši krivično djelo nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici. Takođe, uvođenjem navedenih mjera došlo se do usklađivanja odredbi Krivičnog zakonika sa Konvencijom Savjeta Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja.

U glavi krivičnih djela protiv braka i porodice uvodi se nekoliko novih rješenja. Naime, kod krivičnog djela zaključenje ništavog braka (osim terminološkog usklađivanja) iz člana 214 predviđen je i teži oblik ukoliko se drugo lice silom ili prijetnjom prinudi na zaključenje braka. Takođe, i kod krivičnog djela vanbračne zajednice sa maloljetnikom (član 216) teži oblik je dopunjen sa kvalifikatornom okolnošću kada je djelo učinjeno upotrebom sile ili prijetnje. Izvršena je izmjena krivičnog djela nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici (član 220), kod kojeg je jezičko tumačenje osnovnog oblika ovog krivičnog djela zadavalo probleme u praksi, jer se zahtijevalo da je narušen tjelesni ili duševni integritet "članova" porodice, tj. koristila se množina što je moglo da vodi neprihvatljivom rezultatu da se ovo krivično djelo ne može izvršiti prema jednom članu porodice, odnosno članu porodične zajednice.

Izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (usvojene u julu 2013. godine), u opštem dijelu zakonika uvodi se obavezna otežavajuća okolnost za krivična djela učinjena iz mržnje. Polazeći od odredaba Konvencije o eliminisanju svih oblika nasilja nad ženama – CEDAW, cilj nove odredbe člana 42a jeste da se obezbijedi strože kažnjavanje, a time i pojačana krivičnopravna zaštita u odnosu na pojedine posebno ranjive društvene grupe čiji su pripadnici žrtve različitih krivičnih djela koja se vrše iz mržnje zbog te pripadnosti.

Na osnovu Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, Ministarstvo unutrašnjih poslova je donijelo Pravilnik o bližem sadržaju i izgledu obrasca naređenja o udaljenju ili zabrani vraćanja u stan ili drugi prostor za stanovanje. Ovim pravilnikom je propisan bliži sadržaj i izgled obrasca naređenja učiniocu nasilja o udaljenju ili zabrani vraćanja u stan ili drugi prostor za stanovanje, sa granicama područja na kojima se učinilac ne smije kretati, boraviti ili približiti žrtvi kao preduslov zaštite žrtve, kao i obaveza učinioca da preda policijskom službeniku ključeve od stana ili drugog prostora za stanovanje u cilju obezbjeđenja sigurnosti žrtve.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je donijelo i Pravilnik o bližem načinu izvršenja zaštitnih mjera udaljenje iz stana, zabrana približavanja i zabrani uznemiravanja i uhođenja žrtve koje su Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici stavljene u nadležnost Policije, čiji su službenici nadležni za sprovođenje odredbi, radi efikasnije primjene Zakona o sprječavanju nasilja u porodici i implementaciji ovog akta kojim su na detaljan način propisana postupanja policijskih službenika i osigurana je neophodna zaštita žrtve. Na osnovu sačinjene procjene ugroženosti žrtve propisano je donošenje plana izvršenja zaštitne mjere, kao i obaveza podnošenja izvještaja o sprovođenju zaštitne mjere od strane policijskog službenika koji rukovodi izvršenjem zaštitne mjere. Ovim pravilnikom se određuju mjere, radnje i ovlašćenja koje primjenjuju policijski službenici u sprovođenju zaštitne mjere zabrane približavanja žrtvi nasilja u porodici, zaštitne mjere zabrane uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju, kao i zaštitne mjere udaljenja iz stana ili drugog prostora za stanovanje.

Izradom ovih Pravilnika na precizan i kvalitetan način je regulisano postupanje policijskih službenika u pripremanju, planiranju i sprovođenju zaštitnih mjera u cilju efikasnije primjene Zakona o sprječavanju nasilja u porodici i implementaciji Pravilnika kojim su na detaljan način propisana postupanja policijskih službenika i osigurana neophodna zaštita žrtve i otklonjene okolnosti koje utiču na vršenje nasilja. Sa implementacijom ovih Pravilnika u cilju zaštite porodice uz primarnu primjenu zaštitnih mjera kao osnovne prekršajne sankcije kojima će se preventivno

djelovati u sprječavanju nasilja u porodici, sa jasnim procedurama postupanja subjekata zaduženih za uspješno sprovođenje ovog zakona, osigurana je neophodna zaštita žrtve.

Usvojen je Pravilnik o sprovođenju zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana počinioca nasilja (Službeni list 50/13 od 30.10.2013 godine.)

9. Unapređenje socijalne i druge zaštite žrtava porodičnog nasilja;

Početak novembra 2013. godine, u okviru projekta "Pravda za djecu" koji finansira "UNICEF" u saradnji sa Ministarstvom pravde i Ministarstvom rada i socijalnog staranja obezbijedena je oprema za audio vizuelno saslušanje u devet kancelarija Osnovnih i Viših tužilaštava u Crnoj Gori, koje se koriste isključivo i samo za potrebe saslušanja maloljetnih lica, bilo kao žrtava, svjedoka ili izvršioca krivičnog djela. Na ovaj način dijete žrtva je maksimalno zaštićeno od dodatne traumatizacije, jer saslušanje vodi jedno lice (psiholog ili psihijatar), dok je tužilac u drugoj prostoriji i putem pomenute tehnike prati saslušanje, a pomoću mikrofona postavlja pitanja psihologu koji koristi slušalice u komunikaciji sa tužiocem. Psiholog po potrebi preformuliše pitanje na način koji je razumljiv za dijete, ali vodeći računa da se dobije tražena informacija. Na ovaj način onemogućeno je da dijete vidi i čuje tokom saslušanja bilo koje, osim stručno lice koje može biti psiholog, psihijatar, pedagog ili socijalni radnik u zavisnosti od traume i stanja djeteta, te potreba postupka. Ovako uzet iskaz žrtve djeteta se audiovizuelno snima i služi kao dokaz u krivičnom postupku, kako bi se spriječilo ponovno saslušanje žrtve i suočenje osumnjičenog i žrtve.

Tužilac koji vodi ove postupke prošao je specijalističku edukaciju za rad sa djecom i član je, pomenutog lokalnog multidisciplinarnog tima (MOT), koji se sastaje najmanje jednom mjesečno (a u hitnim slučajevima odmah po saznanju) i razmatra sve slučajeve u kojima se pojavljuju neki oblici zlostavljanja djece kako bi djetetu pružili što efikasniju zaštitu.

Prema podacima dostavljenim od strane Ministarstva pravde tokom 2013. godine bilo je 14 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, čiji su podnosioci žrtve nasilja, od čega je 12 usvojeno, a 2 predmeta su u obradi. U nastavku se nalazi tabelarni prikaz po gradovima.

Predmeti besplatne pravne pomoći – podnositelj žrtva nasilja

OSNOVNI SUD	Ukupno podnijeto zahtjeva	Usvojeno	Odbijeno	U toku	Povučen zahtjev	Postupak obustavljen	Odbačen zahtjev
Bar	3	3					
Berane	2	2					
Bijelo Polje	2	2					
Cetinje							
Danilovgrad							
Herceg Novi							
Kolašin							

Kotor							
Nikšić							
Plav							
Pljevlja	3	3					
Podgorica	2			2			
Rožaje							
Ulcinj	2	2					
Žabljak							
Ukupno:	14	12		2			

Imjući u vidu da je zakonodavac obezbijedio besplatnu pravnu pomoć samo za žrtve krivičnog djela nasilja u porodici, SOS telefoni su tokom 2013 u kontinuitetu obezbjeđivali pravnu pomoć i podršku svojim klijenticama. Pravna pomoć je podrazumijevala savjetovanje i podršku, konsultacije, pisanje tužbi, zahtjeva i žalbi, i povremeno advokatskih usluga korisnicama (tužbe za razvod braka, tužbe za podjelu imovine, tužbe za neplaćanje alimentacije, tužbe za starateljstvo, tužbe za utvrđivanje očinstva, privremene mjere, predlozi za izvršenje, odgovori na tužbe, krivične prijave).

SOS telefon Podgorica je i ove godine izradio i u 1000 primjeraka štampao Informatore o mogućnostima zaštite žrtava porodičnog nasilja, u okviru kojeg su dati i kontakti postojećih servisa u NVO i institucijama u Crnoj Gori. Kako bi se obezbijedila sveobuhvatna informisanost, Informatore se distribuira kako samim žrtvama nasilja, tako i zaposlenima u institucijama relevantnim za zaštitu od nasilja u porodici. Informativne brošure o mogućnostima zaštite žrtava nasilja u porodici sa podacima o postojećim servisima na lokalnom nivou, izradio je i u 500 primjeraka štampao i SOS telefon Ulcinj.

Tokom 2013 godine ženske grupe su se fokusirale na uspostavljanje sistema sveobuhvatne podrške ženama sa iskustvom nasilja, razvojem grupa samopodrške i individualnim psihosocijalnim osnaživanjem.

NVO "Sigurna ženska kuća" iz Podgorice je uz podršku OAK fondacije, UNDP (kroz program Reforma sistema socijalne i dječje zaštite – unapređenje socijalne inkluzije, IPA 2010) i Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću obezbijedila pružanje usluga za žene žrtve porodičnog nasilja koje uključuju: Usluge Skloništa za žene i djecu žrtve nasilja kontinuirano 24 časa dnevno, savjetovanje i podršku za žene i djecu žrtve nasilja, uključujući individualne konsultacije i krizni telefon, uslugu poverljivog lica za žene žrtve porodičnog nasilja, besplatnu pravnu i psihološku pomoć.

SOS telefon Nikšić je u toku 2013. godine nastavio radove, započete u oktobru 2012. godine, na izgradnji SOS skloništa za žene i djecu žrtve nasilja. U novembru 2013. godine prizemlje objekta je stavljeno u funkciju smještaja žena i djece žrtava nasilja.

NVO Bona Fide iz Pljevalja je u okviru projekta "Unapređenje rada Socijalnih servisa (SOS za žene žrtve nasilja i Prihvatišta za žrtve nasilja)" finansiranom od strane OAK Fondacija, uspjela da poboljša smještajne i sadržajne kapacitete Skloništa.

U izvještajnom periodu organizacije su jačale specifične programe podrške kao što su različiti oblici psihološke pomoći.

10. Podizanje nivoa svijesti građana o problemu nasilja u porodici;

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je i u 2013. godini, podržalo kampanju "16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama" s ciljem sprječavanja nasilja nad ženama i djevojčicama. Milijarda ustaje globalni je protest i poziv ženama da plešući odbiju pristati na status quo sve dok silovanje i kultura nasilja ne nestanu. U okviru istoimene kampanje u Budvi je održana debata za srednjoškolce čija tema je bila "Njegošev Gorski Vijenac predstavlja – ne predstavlja primjer diskriminacije žena u Crnoj Gori."

Nasilje u porodici predstavlja jednu od tri komponente IPA 2010 Programa za rodnu ravnopravnost koji sprovodi Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Delegacija EU u Crnoj Gori i Kancelarija UNDP-a u Crnoj Gori. Kampanja „16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama“ obuhvata sledeće aktivnosti:

- 1) Saradnja sa Skupštinom Crne Gore u organizovanju kontrolnog saslušanja ministra rada i socijalnog staranja, pomoćnika ministra zdravlja i direktora Uprave policije na temu – primjena Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015 tokom devetnaestog sastanka Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore. Odbor je konstatovao da raspoloživi podaci ukazuju na činjenicu da problem nasilja nad ženama postaje vidljiv. Problemi koji se javljaju u praksi ukazuju da je potrebno podići nivo saradnje između nadležnih institucija, kao i njihove saradnje sa organizacijama civilnog društva i kontinuirano raditi na jačanju kapaciteta u pogledu specifičnih znanja i vještina. Konstatovano je da treba pojačati rad na primjeni Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici i informisanosti društvene sredine i svih aktera u cilju suzbijanja nasilja nad ženama, te zajednički raditi na postizanju društvenog konsenzusa, a u cilju prevazilaženja i traženja najboljih i najefikasnijih rješenja.
- 2) Sastanak Političkog kluba u borbi protiv nasilja u porodici - Sastanak je organizovan sa ciljem da se doprinese kampanji „16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja u porodici“. Članice ovog kluba su istaknute političarke crnogorskih parlamentarnih stranaka koje su ovaj sastanak iskoristile kako bi prodiskutovale o postojećim zakonskim rješenjima u borbi protiv nasilja i o neophodnosti njihovog daljeg usavršavanja. Sastanku su prisustvovali i predsjednik Osnovnog suda iz Podgorice Zoran Radović kao i konsultantkinja UNDP-a u Crnoj Gori Branka Vlahović koji su prisutne upoznali sa manama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Stalni koordinator UN u Crnoj Gori Rastislav Vrbenski i šefica UNHCR-a u Crnoj Gori Idnu Mohandas takođe su informisali prisutne o naporima sistema UN u cilju poboljšanja zaštite žrtava nasilja u Crnoj Gori.

U organizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava, a uz finansijsku podršku misije OSCE u Crnoj Gori, organizovan je seminar za predstavnike/ce crnogorskih medija na temu rodne ravnopravnosti. Takođe, pripremljene su i štampane dvije publikacije namijenjene predstavnicima medija, i to: "Monitoring - rodna osjetljivost crnogorskih medija" i "Registar zanimanja i titula žena"

U cilju promovisanja Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istambulska Konvencija) NVO „Centar za ženska prava“ i Fondacija Petrović Njegoš, uz podršku Francuskog Instituta u decembru organizovali su u Podgorici prvu nacionalnu konferenciju o Istanbulskoj konvenciji koja je okupila oko 120 predstavnika sudstva, tužilaštva, policije, centara za socijalni rad, organa za prekršaje i civilnog društva.

Imajući u vidu značaj učešća lokalne uprave u rješavanje problematike nasilja u porodici, SOS telefon Plav je realizovao projekat "Zajedno smo jači", u okviru kojeg su organizovani sastanci, javni nastupi i spot

o problematici nasilja koji je prikazan na lokalnoj televiziji. Donator ovog projekta je bila sama lokalna uprava Plav.

11. Razvijanje programa za prevenciju nasilja u porodici;

Osmišljeni su i sprovode se programi primarne prevencije nasilja u porodici u populaciji dece i mladih osoba.

Kroz izborne predmete »Zdravi stilovi života« za učenike VIII i/ili IX razreda i „Zdravi stilovi života“ za I ili II razred gimnazije se obrađuje tema „Uticaj psihoaktivnih supstanci na zdravlje“. Ove izborne predmete u osnovnim školama u školskoj 2013/14 je izabralo: 3589 učenika raspoređenih u 189 grupa (odjeljenja); u srednjim školama ga izučava 821 učenik raspoređen u 38 odjeljenja (grupa). U stručnim školama se ovaj predmet izučava kao međupredmetni program (psihologija, sociologija, fizičko vaspitanje, biologija i hemija). Aktivnosti na ove teme postoje u okviru nastavnih predmeta Biologija, Psihologija (na srednjoškolskom nivou).

Osmišljeni i sprovode se programi za prevenciju nasilja u porodici u populaciji dece i mladih izloženih porodičnom nasilju radi smanjenja međugeneracijskog prenosa nasilja u porodici.

Školske 2005/06. godine započeo je Projekat „Škola bez nasilja - sigurno školsko okruženje“ u saradnji Ministarstva prosvjete i Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori. Projekat je namijenjen učenicima, nastavnom i vannastavnom osoblju, roditeljima kao i cjelokupnoj zajednici s ciljem da smanji i spriječi nasilje među školskom decom u Crnoj Gori. Uči decu i odrasle različitim tehnikama rješavanja konflikata na nenasilan način i postupanju kada se nasilje već desi.

Tokom projekta koji je tekao u školskoj 2011/12. godini, odnosno do kraja 2013. godine pripremljen je i distribuiran Priručnik za rad, Brošura za roditelje, zatim pripremljen, pilotiran i finalizovan Upitnik za procjenu vršnjačkog nasilja.

Shodno tome, za direktore osnovnih škola organizovana je prezentacija Projekta. Nakon toga, članovi stručnih službi škola su prošli jednodnevnu radionicu sa ciljem da se upoznaju sa osnovnim metodama rada u okviru ovog Programa (*Pravila škole, Restitucija, Protokol o postupanju*). Svi izvođači pomenutih aktivnosti su prethodno prošli obuke u okviru ovog Programa i dobili zvanje mentora.

Nakon procesa prijave koji je sproveden početkom 2014. godine odabrane su nove škole (25) za nastavak Programa. Sve aktivnosti se koordiniraju sa Zavodom za školstvo (prati realizacija predviđenih i preporučenih koraka Programa u školama).

Osmišljeni su i sprovode se programi škole za roditelje u cilju prevencije porodičnog nasilja. Ministarstvo prosvjete i sporta u saradnji sa United Nations Office of Drugs and Crime – UNODC, je nastavilo da sprovodi programe osnaživanja porodica i porodičnih vještina. Ovaj Program se realizuje u osnovnim školama „Štampar Makarije“, „Dr Dragiša Ivanović“, „Vlado Milić“, „Branko Božović“, „Milorad-Musa Burzan“, „Vuk Karadžić“, „Savo Pejanović“, Podgorica, „Milan Vukotić“, Golubovci, „Njegoš“, Spuž i „Braća Labudović“, Nikšić.

Školski pedagozi i psiholozi su obučeni da vode sesije za roditelje i decu da bi se suočili sa rizicima od zloupotrebe psihoaktivnih supstanci koji mogu doći od društvenih, porodičnih, školskih i ličnih faktora ili od rizika u vršnjačkoj grupi.

Uz podršku Vlade Crne Gore, NVO Crnogorski ženski lobi je realizovao projekat „Za život bez predrasuda i neznanja“ u okviru kojeg su kroz forme radionica edukovale 150 žena sa seoskog područja o njihovim pravima na život bez nasilja, uključujući i zaštitu od porodičnog nasilja. U istom periodu sa ciljem povećanja svijesti među romskim djevojčicama i ženama o porodičnom nasilju, posledicama rane udaje i ugovorenih brakova, uz podršku fondacije CARE realizovali su projekat pod nazivom „Problem porodičnog nasilja u romskim zajednicama u Crnoj Gori“.

U cilju podizanja nivoa svijesti i većeg učešća mladih u inicijative prevencije nasilja, SOS telefon Podgorica je uz podršku Komisije za raspodjelu sredstava od igara na sreću, dizajnirao i sproveo program »Jačanje aktivizma mladih u prevenciji rodno zasnovanog nasilja».

Takođe uz podršku istog donatora SOS Ulcinj je realizovao projekat „Nenasilje je naš izbor“ čiji su ključni ciljevi bili povećati stepen prevencije nasilja među mladima i osnažiti ih za suprostanje nasilju na svim nivoima.

Crnogorski ženski lobi je sproveo projekat „Učionica pravde“ koji je za cilj imao podizanje svijesti kod djece i omladine, u osnovnim i srednim školama CG, o posljedicama porodičnog nasilja na pojedinca/ku, porodicu i čitavo društvo.

12. Razvijanje multidisciplinarnog modela postupanja u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i ostvariti saradnju svih subjekata u zaštiti žrtve porodičnog nasilja;

Odlukom Vlade Crne Gore, a u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, rad timova za zaštitu djece od zlostavljanja i zanemarivanja je 2012.god. proširen i na zaštitu od nasilja u porodici. Tako su timovi integrisani u sistem i definisana je obaveza njihovog postojanja;

U toku 2013. godine su nastavljene edukacije stručnih radnika u timovima. Evaluacija rada timova je pokazala da su profesionalci spremni da mijenjaju svoju praksu kroz ponuđeni model, kao i da je model podsticajan za druge timove u centru za socijalni rad.

Povećava se nivo povjerenja u institucije, kao i znanja među profesionalcima i postignuta je prepoznatljivost OMT-a u lokalnoj sredini. Poboľšan je kvalitet saradnje između članova tima, saradnje sa institucijama i lokalnom zajednicom. Izvršena je funkcionalna podjela uloga i zadataka u timu. Pristup rješavanju problema je brži i sigurniji.

Prije uvođenja multidisciplinarnih timova uočeno je da su u principu korisnici ispoljavali nepovjerenje u institucije i prigovorali na rad stručnih radnika. Uporedo sa edukacijama stručnjaka prigovora je sve manje. Obzirom da su edukacijama prisustvovali i predstavnici NVO sektora, počeli su da ohrabruju žrtve da se obraćaju institucijama, tako da je došlo do promjene stavova korisnika.

Praksa je pokazala da je multidisciplinarni operativni tim visokointegrisana grupa u kojoj vlada pozitivna, kooperativna atmosfera i odnosi povjerenja među članovima. Ovaj način rada prevenira sagorijevanje u stresu. U odnosu prema žrtvama se ispoljava visok stepen empatije i odgovornosti. Unutar tima se definišu slabosti i odklanjaju se blagovremeno. Uključivanjem profesionalaca iz drugih sistema povećava se nivo znanja i profesionalnih kompetencija kako u centrima za socijalni rad, tako i u drugim institucijama ostalih sistema. Takođe je pozitivno što se preporuke i mišljenja timova uvažavaju u praksi. Redovno se održavaju sastanci timova u cilju praćenja problematike na terenu.

Teškoće su ispoljene zbog nedovoljno razvijenih alternativnih mjera zaštite, nedovoljnog senzibiliteta u svim sektorima (sekundarna viktimizacija), nedovoljno efikasnih i brzih sudskih procedura, nedostataka tehničke opremljenosti i materijalnih sredstava za hitne intervencije, kao i nedostataka kadrovskih potencijala centara za socijalni rad.

Slabost je fluktuacija ljudi iz timova, koji odlaze na druga radna mjesta, tako da više nisu dio tima. Od 2008 godine timovi nemaju supervizijsku podršku, što jeste nedostatak koji će biti odklonjen u toku ove godine. Naime, formiranjem Zavoda za socijalno staranje, koje je planirano za drugu polovinu ove godine će biti obezbijeđena supervizijska podrška timovima.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja prati implementaciju Protokola o postupanju u slučajevima porodičnog nasilja, koji svim nadležnim institucijama olakšava sprovođenje Zakona, kao i Strategije zaštite od nasilja u porodici.

U cilju osnaživanja i jačanja međusektorske saradnje, koja bi doprinijela stvaranju uslova za koordiniranu akciju na nivou zajednice, SOS telefon Ulcinj je organizovao 4 jednodnevna tematska sastanka (svaka 3 mjeseca) sa predstavnicima centra za socijalni rad, policije, suda, tužilaštva, zdravstva i lokalne uprave. Sastanci su organizovani u cilju boljeg upoznavanja, razmjene znanja i iskustava, definisanja mogućnosti podrške žrtvama nasilja, ali i boljeg upoznavanja sa institucionalnim mehanizmima i načinima njihove primjene koje propisuje Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici.

7. Kontinuirano edukovanje i senzibilisanje profesionalnog kadra o problemu nasilja u porodici i potrebi zaštite žrtve nasilja u porodici sa pravnog, obrazovnog, zdravstvenog, psihološkog, socijalnog i ekonomskog aspekta;

U cilju kontinuirane edukacije i senzibilisanja profesionalnog kadra o problemu nasilja u porodici, u toku 2012. godine, organizovana je petodnevna obuka za 20 trenera/ica o implementaciji Protokola iz redova Policije i Centara za socijalni rad. Obuka je organizovana u cilju obezbjeđivanja standardizovanog pristupa svih policajaca, socijalnih radnika, nevladinih organizacija i svih drugih relevantnih učesnika/ca u procesu zaštite i podrške žrtvama nasilja. Svi treneri/ice po uspješno završenoj obuci su dobili sertifikate. Obučeni treneri su ušli u proces edukacije pripadnika policije i stručnih radnika u svim centrima za socijalni rad. Tokom novembra i decembra 2012. godine, organizovano je 11 treninga u 10 gradova za 220 polaznika/ca. Cilj treninga je bio upoznati zaposlene u Upravi policije, Centrima za socijalni rad i zdravstvenim službama sa primjenom Protokola o postupanju institucija u slučajevima nasilja u porodici i principima međusektorske saradnje, senzibilisanje za problematiku porodičnog nasilja kao i upoznavanje sa principima rada sa žrtvama. U toku 4 treninga, od kojih su 2 održana u Podgorici (za opštine Podgorica, Danilovgrad, Cetinje i Kolašin), 1 u Baru (za opštine Bar i Ulcinj) i 1 u Kotoru (za opštine Kotor, Budva i Tivat), obučeno je blizu 80 službenika policije, centara za socijalni rad i zdravstvenih službi. Treninzi su realizovani u saradnji sa 3 ŽNVO: SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica i Centar za ženska prava.

Tokom 2013. godine, kroz isti program nastavljene su obuke za pravosudne organe i organe za prekršaje, kao i za članove multidisciplinarnih timova iz deset gradova u kojima su formirani.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u junu 2013. godine organizovalo edukaciju za 20 direktora osnovnih škola sa sjevera Crne Gore, na kojoj je, između ostalog, bilo riječi i o nasilju u porodici. Isto tako organizovana su 2 seminarra za 40 advokata sa spiska Advokatske komore Crne Gore.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti, u saradnji sa Centrom za romske inicijative, organizovalo je u decembru 2013. dvodnevni seminar za predstavnike/ce Uprave policije, Tužilaštva, Suda, centara za socijalni rad, kao i predstavnice nevladinih organizacija koje se bave pitanjima položaja Romkinja i Egipćanki u crnogorkom društvu na temu „ Zakonski mehanizmi u borbi protiv prisilnih i ugovorenih dječijih brakova“.

Cilj seminarra bio je jačanje međuresorne saradnje u borbi protiv prisilnih i ugovorenih dječijih brakova, sa posebnim akcentom na RE populaciju.

Ministarstvo prosvjete sprovodi program sistematskog obrazovanja nastavnog osoblja u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama, s posebnim akcentom na prepoznavanju i prevenciji nasilja.

Projekat „Škola bez nasilja - sigurno školsko okruženje ” podrazumijeva set obuka sa ciljem podizanja svijesti i nivoa znanja roditelja, nastavnika i drugih zaposlenih u školama o problemima vršnjačkog nasilja. Pripremljena je i distribuirana Brošura za roditelje.

Kroz Projekat koji su realizovali Institucija zaštitnika ljudskih prava i slobode, NVO „Akcija za ljudska prava“, uz aktivno učešće UNICEF-a, kao i predstavnika Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva, Zavoda za školstvo i Ministarstva prosvjete, pripremljen je strip čije se teme odnose na: diskriminaciju, nasilje među decom, nasilje u porodici, odnos nastavnika i učenika, učešće dece u donošenju odluka. Shodno tome, isti je usvojen od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje i samim tim preporučen da može koristiti kao dopuna u procesu realizacije određenih predmetnih programa, ali i prilikom sprovođenja Programa „Škola bez nasilja“ - tokom radionica sa učenicima.

Centar za ženska prava u saradnji sa Udruženjem sudija Crne Gore je, uz podršku Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Crnoj Gori organizovao dvodnevni trening za 26 advokata, članova Advokatske komore Crne Gore, na sledeće teme: fenomen nasilja nad ženama, primjena nacionalnog zakonodavstva u oblasti nasilja nad ženama i nasilja, praksa Evropskog suda za ljudska prava kroz studije slučajeva, Istanbulska konvencija. Projekat je realizovan u cilju unaprjeđenja pristupa pravdi i ljudskih prava žena koje su preživjele nasilje, korišćenjem instituta besplatne pravne pomoći, kao jednog od instrumenata koji omogućava jednak pravni tretman svih građana u Crnoj Gori. U okviru projekta je formiran tim advokata od 10 članova za koje će biti obezbijedene dodatne obuke i pripremljen nacrt Priručnika za advokate koji zastupaju žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u porodici.

Crnogorski ženski lobi je kroz projekat “Da li me čujete” Organizovao edukaciju sudija i tužioca ali i ostalog osoblja institucija sistema o uzročno posledičnim vezama porodičnog nasilja i trafikinga (realizovana dva edukativna seminarra – obuhvaćeno 35 učenika/ca iz institucija pravosudnog sistema i 10 socijalnih radnika/ca iz Centara za socijalni rad).

10. Obezbjedjivanje sprovođenja psihosocijalnog tretmana počinioca/teljke porodičnog nasilja;

Sprovođenje psihosocijalnog tretmana još uvijek nije obezbijedeno i neophodno je u što kraćem roku edukovati stručnjake, koji će sprovoditi tretman i započeti sa njegovom primjenom.

11. Uspostavljanje jedinstvene elektronske baze podataka o žrtvama nasilja i o nasilnim osobama.

U pripremnoj fazi su aktivnosti koje se tiču uspostavljanja jedinstvene baze podataka o žrtvama nasilja u porodici kao i jedinstvene SOS linije na državnom nivou. Planom realizacije ovih aktivnosti predviđeno je da tokom 2014. godine budu uspostavljene i jedinstvena baza podataka i jedinstvena SOS linija na državnom nivou.

Imajući u vidu da je kvalitet socijalne zaštite određen i institucionalnim kapacitetima primarnih pružalaca usluga socijalne zaštite - centara za socijalni rad, Vlada je pokrenula projekat Socijalni karton– Informacioni sistem socijalnog staranja (ISSS), koji je jedan od osnovnih stubova reforme sistema i koji će značajno unaprijediti način rada centara za socijalni rad, a istovremeno će se ostvariti uštede u dijelu administrativnih troškova sistema socijalne zaštite. Cilj projekta je da se unaprijedi kapacitet Vlade Crne Gore da planira, prati i upravlja socijalnom pomoći (zaštitom). Vrijednost ISSS će proisteći iz njegove upotrebe u sprovođenju reforme socijalne zaštite najsiromašnijim domaćinstvima i omogućiti usklađivanje sa praksom EU u oblasti socijalne zaštite.

Realizacija prve faze ovog projekta se očekuje do kraja 2014. godine, a podaci koje vode centri za socijalni rad (uključujući i podatke o žrtvama nasilja) biće integrisani u Informacioni sistem socijalnog staranja.

Statistika iz oblasti nasilja u porodici za 2013.godinu

CENTRI ZA SOCIJALNI RAD

Podaci o žrtvama nasilja prijavljenih u Centrima za socijalni rad u toku 2013. godine za sve prijavljene slučajeve (žene, djecu, muškarce, stara lica):

ŽRTVE NASILJA	BROJ
DJECA	270
ŽENE	287
MUŠKARCI	52
STARA LICA	28
UKUPNO	637

VRSTE NASILJA	BROJ
FIZIČKO	268
EMOCIONALNO	294
SEKSUALNO	45
EKONOMSKO	48
UKUPNO	655

PREDUZETE MJERE	BROJ
SAVJETODAVNA POMOĆ	542
PRAVNA POMOĆ	261
PSIHOLOŠKA PODRŠKA	394
POSTAVLJANJE STARATELJA	5
URAĐENA PROCJENA RIZIKA	258
IZRADA INDIVIDUALNOG PLANA ZA ŽRTVU	189
ODREĐIVANJE VODITELJA SLUČAJA	58
ODREĐIVANJE POVJERLJIVOG LICA IZ CSR	9
OSTALO	54

UPRAVA POLICIJE

U toku 2013. godine Upravi policije prijavljeno 1198 slučajeva nasilja u porodici, od kojih je 164 kvalifikovano kao krivično djelo, a 1034 kao prekršaj. U navedenom periodu Uprava policije je podnijela 159 krivičnih prijava zbog izvršenog krivičnog djela nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici (čl.220 KZ CG). Ukupan broj žrtava u 2013. godini iznosio je 1350 lica.

U 2013. godini registrovano je 190 žrtava izvršenih krivičnih djela iz nasilja u porodici, od čega 149 osoba ženskog pola, 36 osoba muškog pola i 5 maloljetnih lica.

Žrtve izvršenih prekršaja su 1160 lica, od čega 745 čine osobe ženskog pola, a 335 osobe muškog pola, kao i 80 maloljetnih lica.

Za prva dva mjeseca 2014. godine prijavljeno je 199 slučajeva nasilja u porodici, od kojih je 27 kvalifikovano kao krivično djelo, a 172 kao prekršaj. U navedenom periodu Uprava policije je podnijela 28 krivičnih prijava zbog izvršenog krivičnog djela nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici (čl.220 KZ CG).

Ukupan broj žrtava za prva dva mjeseca 2014. godine iznosi 202 lica. Žrtve izvršenih prekršaja su 172 lica, od čega 96 čine osobe ženskog pola, a 60 osobe muškog pola, kao i 16 maloljetnih lica.

Za isti period registrovane su 33 žrtve izvršenih krivičnih djela iz nasilja u porodici, od čega 21 osoba ženskog pola, 8 osoba muškog pola i 4 maloljetna lica.

Analiza starosne strukture žrtava nasilja u porodici ne ukazuje na bilo kakvu specifičnost, odnosno ne može se zaključiti da određena starosna kategorija predstavlja posebnu ciljnu grupu za vršenje nasilja.

Zakon o zaštiti od nasilja u porodici u članu 8 propisuje oblike nasilja, medju kojima su prilikom prijavljivanja Upravi policije najzastupljeniji fizička sila i verbalni napadi.

U svim timovima, koji su formirani u centrima za socijalni rad najmanje jedan član je službenik Uprave policije.

Tabela o vrsti izrečene zaštitne mjere, broj izrečenih zaštitnih mjera i broj naredbi o udaljenju ili zabrani vraćanja u stan u 2013. godini:

VRSTA IZREČENE ZAŠTITNE MJERE (Zakon o zaštiti od nasilja u porodici)	BROJ IZREČENIH ZAŠTITNIH MJERA	BROJ NAREDBI O UDALJENJU ILI ZABRANI VRAĆANJA U STAN
Udaljenje iz stana	21	40 (od čega 32 od strane ovašćenih policijskih službenika iz CB Nikšić)
Zabrana približavanja	32	
Zabrana uznemiravanja i uhodjenja	37	
Obavezno liječenje od zavisnosti	11	
Obavezni psihosocijalni tretman	10	
UKUPNO:	111	40

VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO

U 2013. godini Drzavno tuzilaštvo primilo je krivične prijave protiv 211 lica. Iz ranijeg perioda prenijeto je u rad krivičnih prijava protiv 41 lica, tako da je ukupno bilo u radu prijava protiv 252 lica.

Odlučujući po krivičnim prijavama, državno tužilaštvo je:

- odbacilo krivične prijave protiv 63 lica

- riješilo odloženim gonjenjem protiv 15 lica
- nposrednom optužnicom protiv 3 lica
- optužnim predlogom protiv 133 lica
- protiv 37 lica prijave su na kraju izvještajnog perioda ostale neriješene
- protiv 1 lica prijave je ustupljena R. Srbiji

U 2013. godini, bilo je u radu istraga iz ranijih godina protiv 4 lica. od čega su istrage protiv 2 lica obustavljene a protiv 2 lica prijave su pripojene drugim predmetima.

Državni tužioci su u 2013. godini imali ukupno u radu 238 optuženja, zajedno sa optuženjima koja su prenijeta u rad iz ranijih godina i to:

- neposrednih optužnica podignutih u 2013. godini protiv 3 lica
- optužnih predloga prenijetih u 2013. godini protiv 133 lica
- optužnih predloga prenijetih u rad iz ranijih godina protiv 102 lica

Krivični postupak završen je protiv 139 lica i to:

- osuđujućom pesudom protiv 115 lica
- oslobađajucom presudom protiv 14 lica
- odbijajućom presudom protiv 9 lica
- protiv 1 lica je postupak obustavljen

Krivični postupak je u toku protiv 99 lica

Prema podacima Vrhovnog suda u 2013. godini za krivična djela nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici donijete su sledeće presude:

OSNOVNI SUDOVI

Broj odbijajućih presuda - 50

Broj oslobađajućih presuda - 19

Broj osuđujućih presuda - 63

Ukupan broj presuda – 132

vrste kazni

Zatvorske kazne – 24

Uslovne kazne - 69

Novčane kazne - 7

Mjera bezbjednosti – 6

Opomena - 1

Ukupan broj zatvorskih kazni - 107

VIJEĆE ZA PREKRŠAJE

Na osnovu izvještaja o radu područnih organa za prekršaje na predmetima iz oblasti Zakona o zaštiti od nasilja u porodici za 2013. godinu u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine područni organi za prekršaje su imali ukupno u radu 1.129 predmeta iz oblasti Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, od čega je na kraju godine završeno 942 ili 83,43% predmeta. Završeni predmeti riješeni su na način što su donijete sledeće odluke, i to:

- 336 novčanih kazni;
- 109 kazni zatvora;
- 114 uslovnih osuda;
- 89 opomena;
- 15 obustava;
- 4 vaspitne mjere;
- 7 odbačaja;
- 225 oslobađajućih odluka i
- 267 zaštitnih mjera.

Ukupno je bilo 970 žrtava nasilja, od čega: 658 žrtava nasilja je ženskog pola ili 67,83% i 312 žrtava nasilja muškog pola ili 32,17%.

Od ukupnog broja žrtava, punoljetnih žrtava nasilja bilo je 903 ili 93,09% i to: 629 punoljetnih žrtava nasilja ženskog pola ili 69,66% i 274 punoljetnih žrtava nasilja muškog pola ili 30,34%.

Maloljetnih žrtava nasilja bilo je 67 ili 6,90% i to: maloljetnih žrtava ženskog pola 29 ili 43,28% i 38 ili 56,71% maloljetnih žrtava muškog pola.

Ukupno je bilo 1.008 nasilnika i to: 875 nasilnika muškog pola ili 86,80% i 133 nasilnika ženskog pola ili 13,19%. Od toga punoljetnih nasilnika bilo je 996 ili 98,80% i to: nasilnika muškog pola 867 ili 87,04% i nasilnika ženskog pola 129 ili 12,95%. Maloljetnih nasilnika bilo je 12 ili 1,19%, od čega 8 muškog i 4 ženskog pola.

Na uzorku od 838 ili 77% od ukupnog broja nasilnika, njih 454 ili 54,17% je nezaposleno. Na uzorku od 547 ili 50,27% od ukupnog broja nasilnika pregled po stepenu obrazovanja je sljedeći:

- 130 nasilnika ili 23,76% ima osnovno obrazovanje;
- 371 nasilnik ili 67,82% ima srednje stručno obrazovanje i
- 46 nasilnika ili 8,40% ima više ili visoko obrazovanje.

U periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine, Vijeće za prekršaje Crne Gore je u postupku po žalbama primilo u rad 118 predmeta iz oblasti Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Navedeni predmeti su završeni na način što je 74 prvostepenih odluka potvrđeno, 21 preinačena, dok su za 23 predmeta prvostepene odluke ukinute.

ZDRAVSTVENE USTANOVE

U nastavku je dat tabelarni prikaz prijavljenih slučajeva porodičnog nasilja za 2013 godinu u javnim zdravstvenim ustanovama. Kao što se može iz priloženog vidjeti, najveći broj javnih zdravstvenih institucija je informisalo da nema slučajeva obradjenih pacijenata iz porodičnog nasilja, a broj prijavljenih sumnji na porodično nasilja je veoma mali 3.

JZU	Broj žrtava	Broj djece	Broj žena
KCCG	procjena 50 godišnje	-----	1
Zavod za hitnu medicinsku pomoć	2 slučaja u Pogorici	---	---
Institut za javno zdravlje	---	---	---
DZ Podgorica	0	0	--
DZ Bar	0	0	0
DZ Bijelo Polje	---	---	---
DZ Budva	0	0	0
DZ Berane	2	1	----
DZ Andrijevica	0	0	0
DZ Cetinje	0	0	0
DZ Danilovgrad	0	0	0
DZ Herceg Novi	----	----	----
DZ Kotor	0	0	0
DZ Kolašin	0	0	0
DZ Mojkovac	----	-----	----
DZ Nikšić	0	0	0
DZ Plevlja	---	---	----
DZ Plav	1	----	----
DZ Rožaje	2	1	---
DZ Tivat	---	----	----

DZ Ulcinj, 2010-13	6	----	----
OB Bar	5	1	---
OB Bijelo Polje	0	0	0
OB Berane	---	----	----
OBCetinje	0	0	0
OB Kotor	0	0	0
OB Nikšić	13	---	---
OB Pljevlja	0	0	0
SB za plućne bolesti Brezovik	0	0	0
SB Risan	5	1	---

Prikupljanje podataka o žrtvama i počiniocima porodičnog nasilja nije centralizovano tako da je jako teško doći do podataka na nivou zdravstvenog sistema Crne Gore. U 19 jedinica i podstanica hitne medicinske pomoći u pisanom obliku se vode ambulantni i terenski protokoli, koji sadrže sve podatke vezane za pacijente, koji se javljaju na pregled službi hitne medicinske pomoći. Kako za sada ne postoji centralizovani, informatički podržan sistem, sa jedinstvenim unosom potrebnih informacija, nije moguće ove podatke dobiti u obliku centralizovanog izvještaja. Nije moguće pretraživanje ambulantnih i terenskih protokola, zbog velikog broja pregledanih slučajeva. Za sada ne postoji posebna šifra vezane za porodično nasilje u međunarodnoj nomenklaturi bolesti, što bi olakšalo dobijanje potrebnih izvještaja. Po podacima u Jedinici za HMP u Podgorici je u 2013 oj godini pregledano dva lica sa sumnjom da su žrtve porodičnog nasilja. Djece kao žrtve nasilja nije bilo.

U protokolima Urgentnog Centra porodično nasilje koje je prijavljeno od strane povrijeđene osobe se posebno obilježava. Od 1.12.2012. do 22.11.2013. godine prijavljena je samo jedna osoba 15.11.2013. godine (ženska osoba kojoj je povrede nanio suprug). Na godišnjem nivou u Urgentnom Centru se pregleda oko 50 osoba koje su povrijeđene u svim vidovima porodičnog nasilja. Takođe, procjene su da je taj broj veći jer se ovaj vid nasilja često prećutkuje od strane povređenog iz razloga mentaliteta.

PODACI NVO SEKTORA

U 2013 ženskim NVO koje obezbjeđuju servise podrške žrtvama nasilja u porodici obratilo se za pomoć 1025 osoba (ukupan broj poziva 2931 poziv)

Besplatna pravna pomoć obezbijedena je za 528 klijentkinja

U Skloništa je smješteno ukupno 260 osoba od čega 164 žene i 185 djece

Psihološka pomoć je pružena za 126 klijentkinja od čega je 5-oro djece.

Broj usluga povjerljivog lica je 248, dok je grupama samopodrške obuhvaćeno 80 žena

Navedeni podaci jasno pokazuju da nivo primjene Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, i poslije četiri godine od njegovog usvajanja, nije još uvijek na zadovoljavajućem nivou što zahtijeva dodatne napore svih organa uključenih u njegovu realizaciju.

Nedostaje tretman učinioca nasilja, osim sankcije, odnosno zaštitne mjere koja se izriče u postupku, a rad sa učiniocem nasilja je obavezan i potreban u smislu njegove resocijalizacije i praćanja izvršavanja usvojenih mjera, kao i vraćanja u normalne tokove života.

Organ uprave nadležan za policijske poslove, organ za prekršaje, Državno tužilaštvo, centar za socijalni rad ili druga ustanova socijalne i dječije zaštite, zdravstvena ustanova, kao i drugi organ i ustanova koji se bave zaštitom dužni su da u okviru svojih ovlašćenja pruže potpunu i koordiniranu zaštitu koja je neophodna za zaštitu žrtve u zavisnosti od stepena njene ugroženosti.

Preduzete aktivnosti, kao i podaci kojima raspolaže Ministarstvo rada i socijalnog staranja, ukazuju na činjenicu da problem nasilja postaje sve vidljiviji. Uvođenjem novih metoda u rad centara za socijalni rad, koje su olakšale detekciju slučajeva zlostavljanja, edukaciji osoblja i osnaženoj intersektorskoj saradnji povećava se broj lica kojima je potrebno pružiti pomoć, a za očekivati je da će ovaj broj i dalje biti u porastu.

Problemi koji se javljaju u praksi su: nedovoljna informisanost društvene sredine, pa i samih stručnjaka o raširenosti ove pojave, nedostatak specifičnih znanja i vještina, kao i nepovezanost i nedostatak saradnje između različitih institucija.

Prijedlog zaključaka:

Vlada Crne Gore, na sjednici od 2014. godine razmotrila je Informaciju o sprovođenju Strategije zaštite od nasilja u porodici za 2013. godinu, koju je dostavilo Ministarstvo rada i socijalnog staranja i, sa tim u vezi, donijela sljedeći

Z A K L J U Č A K

1. Vlada je usvojila Informaciju o sprovođenju Strategije zaštite od nasilja u porodici za 2013. godinu.